

2013 Birželio mėn. 5 d. 11:56

Spausdinti

Kaip sodininkai pateko į pelėkautus

VL žurnalistas Albinas Čaplikas

Praėjusios kadencijos Seimas dabartiniam paliko užtaisyta bombą – Sodininkų bendrijų įstatymo pataisas, pagal kurias jau nuo šių metų pradžios sodininkų bendrijų kelius privalėjo valdyti ir tvarkyti savivaldybės. Kai kurie sodininkai apsidžiaugė: pagaliau bus tvarka, atsiras tikrasis savininkas. Tačiau įstatymo pataisos liko tik popieriuje, nes savivaldybės negavo papildomų lėšų. Todėl realiaame gyvenime tik dar labiau suplonėjo sodininkų piniginės.

Kol kas nė viena bendrija, net užregistravusi kelius Registre, nesugebėjo jų perduoti nė vienai savivaldybei dėl to, kad šios tam neva neturi lėšų. Albino Čapliko nuotr.

Žadėtų kompensacijų nesulaukė

Po dešimtmetį trukusio sodininkų karo dėl sodininkų bendrijų vidaus kelių užimamo ploto nuomos mokesčio pernai jis buvo panaikintas. Tačiau sodininkai be reikalo atsipalaidavo. Praėjusios kadencijos Seimo nariai, manoma, ne be lobistų įtakos sodininkus vėl pastatė prie pelėkautų su skaniai kvepiančiu sūriu. Pasak Kauno susivienijimo „Sodai“ pirmininko Romualdo Šeštakausko, kai nebeliko žemės nuomos mokesčio, pagal Civilinį kodeksą niekinėmis virto ir buvusios bendros žemės nuomos sutartys. Taigi iš tikrųjų niekam nesusigaudžius, kas vyksta, buvo žengtas pirmas bandomasis žingsnis sodininkų bendrijų likvidavimo link.

Pernai Sodininkų bendrijų įstatymo 6 straipsnyje atsirado nuostata, kad atlikus vidaus kelių kadastrinius matavimus jie gali būti perduodami savivaldybėms. Pasak R.Šeštakausko, tai ir yra pelėkautai. O kur sūris? Papildytame įstatyme parašyta, kad išlaidas už šiuos matavimus turi kompensuoti savivaldybės. Tai ir yra sūris.

„Pirmosioms bendrijoms, kurios griebė tą sūrį ir atliko dešimtis tūkstančių litų kainavusius kadastrinius kelių matavimus, buvo paaiškinta, kad kadastriniai matavimai galioja tik juos užregistravus Registrų centre, taigi dar teko papildomai pakloti tūkstančius litų, tačiau ir to neužteko“, – sakė R.Šeštakauskas.

Deja, kol kas nė viena bendrija, net užregistravusi kelius Registre, nesugebėjo jų perduoti nė vienai savivaldybei dėl labai paprastos priežasties – šios neturi lėšų kompensuoti išlaidų nei sodininkams už atliktus matavimus, nei savivaldybei už sodininkų bendrijos vardu įregistruoto turto perregistravimą.

Savivaldybės pareikalavo 50 milijonų

Kodėl savivaldybės nesilaiko priimtų įstatymų? Savivaldybėse dirba ne tik kvaili biurokratai. Yra ir labai protingų, kurie rūpinasi, kad be reikalo iš savivaldybės sąskaitos nebūtų išleistas nė vienas litas. Taigi savivaldybės sugalvoja gudrų ėjimą. Pareikalavo, kad sodininkų bendrijose esantys keliai ir keleliai atitiktų standartuose numatytus kelių reikalavimus ir pirmiausia kad būtų laikomasi apsaugos zonų. Jei kas nors lankėsi sodininkų bendrijose, prisimena, kad tais keliais sunku važiuoti automobiliu net į vieną pusę, jau nekalbant apie prasilenkimą ar kažkokias apsaugines zonas, tvora prie tvoros.

Iš tikrųjų savivaldybės taip stengiasi išvengti ne tik kompensacijų, bet ir išlaidų sodininkų bendrijose esantiems keliams tvarkyti ir prižiūrėti, nors pagal įstatymą tai daryti jos turėjo jau nuo šių metų pradžios. Kiek tų kelių yra? Tikslių duomenų niekas neturi, tačiau manoma, kad ne mažiau kaip 15 tūkst. kilometrų. Lieka tik pridurti, kad šiuo metu savivaldybių prižiūrimų vietinių kelių ilgis – apie 60 tūkst. km, o lėšų jiems prižiūrėti labai trūksta. Be kita ko, savivaldybės prie savo durų pasistatė dar vieną apsaugos argumentą – Lietuvos savivaldybių asociacija Vyriausybei nusiuntė raštą, kuriame ultimatyvia forma pareikalavo, kad Finansų ministerija sodininkų bendrijų keliams prižiūrėti kasmet skirtų po 50 mln. Lt arba kad jau priimtos įstatymo pataisos būtų sustabdytos.

Bomba po viena vieta

Aplinkos ministras Valentinas Mazuronis sodininkų bendrijose kylančią problemą pavadino „bomba po viena vieta visiems mums“. Tačiau būtent politikai tą bombą ir pagamino. Ką dabar žmonėms daryti? Sakysite, jog tai – nedidelė bėda. Jei iki šiol sodininkai kažkaip išgyveno, išgyvens ir dar 5 ar 10 metų, kol šalies ekonomika sustiprės ir atsiras papildomų lėšų. Gal ir pavyktų taip sodininkų bendrijas nuraminti, tačiau kodėl sodininkai prievartaujami iš naujo atlikti dar ir savo sklypų kadastrinius matavimus, kai jie jau seniai buvo atlikti? Priežastis paprasta. Kai bus bandoma masiškai atlikti kelių kadastrinius matavimus, paaiškės, kad reikia draskyti jau dešimtmečius lipdytus sodų sklypus, taigi reikės iš naujo atlikti ir sklypų matavimus.

„Deja, soduose esančių kelių plotis neatitinka net minimalių normų. Ką daryti? Iš žmonių negalime atimti sklypų dalies. Lieka vienintelė išeitis – keliams trūkstamą plotą išpirkti iš sodininkų“, – sakė V. Mazuronis. Tačiau tai – tik ministro pasvarstymai. „Nekuriu sąmokslų teorijų, tačiau akylesni stebėtojai mato, kad už besiginčijančių kažkur užkulisiuose stovintys matininkai trina iš džiaugsmo rankas – jiems plaukia milžiniški pinigai“, – svarstė R. Šeštakauskas.

Apsimeskime, kad esame naivūs ir patikėkime, kad matininkai nesiekė tokio tikslo, kad jiems netikėtai atsivėrė milžiniškos darbų apimtys. Jei įstatymo galiojimas nebus sustabdytas, už matininkų paslaugas sodininkai, o po to – ir valstybė sumokės 100–200 mln. Lt. Iš kur tokia suma? Pasak R. Šeštakausko, reikės atlikti ne tik apie 1 800 sodininkų bendrijų kelių, bet ir kiekvieno iš 220 000 sodininkų sklypų kadastrinius matavimus. Darbo daug, bet ir uždarbis garantuotas.

Ne visos bendrijos susigundė

Beje, kai kurios sodininkų bendrijos neužkibo ant jauko – nesusigundė ir neplanuoja kelių perduoti savivaldybėms, juolab kad pastarosios tam nepasiruošusios. Toms sodininkų bendrijoms nereikės krapštyti pinigėlių kadastriniams matavimams atlikti. Iš esmės tik tuo ir skirsis kelius perdavusių ir neperdavusių sodininkų bendrijų situacija. Vienos bus ištuštinusios savo pinigines, o kitos – ne, tačiau ir vienu, ir kitų teritorijose esantys keliai, kaip buvo, taip ir bus neprižiūrimi.

Beje, pasak Lietuvos sodininkų draugijos pirmininko Vladislavo Butkevičiaus, sodininkų bendrijų kelių perdavimu susidomėjo kol kas nedaug jų. Gerokai daugiau bendrijų ruošėsi tai daryti. „Bandėme įspėti skubėjusių bendrijų vadovus,

tačiau šie negirdėjo mūsų argumentų. O jie labai paprasti. Kodėl valstybinėje žemėje esančius kelius sodininkų bendrija turi pirmiau įregistruoti savo vardu ir tik po to savivaldybės juos perregistruotų į savo balansą? Juk pagal tokią metodiką tą patį objektą tektų registruoti du kartus. Kas turės naudos iš tokios tvarkos, t. y. netvarkos? Tik ne valstybė. Mūsų kukliais skaičiavimais, Registrų centras ir privačios matininkų bendrovės iš sodininkų ir valstybės tada uždirbtų kelis šimtus milijonų litų“, – svarstė R.Šeštakauskas. Kaip sakoma, kas gali paneigti tokią galimybę? Niekas!

KOMENTARAI

Politikai į laisvę paleido džiną

Antanas Markevičius, *Kauno rajono savivaldybės mero pavaduotojas*

Politikai Sodininkų bendrijų įstatymo pataisas priėmė greitai, tačiau štai praėjo metai, o savivaldybės naujiems darbams atlikti negavo nė lito. Mums trūksta lėšų tvarkyti jau esamus kelius, todėl papildomų darbų negalime planuoti. Net jei tuos sodininkų kelius perimsime, neįsivaizduoju, kada ateis eilė juos remontuoti ir apskritai ar bus tokia galimybė. Suprantu sodininkų norą, kad į sodus vedantys žvyrkeliai būtų asfaltuoti, tačiau realiai tokių galimybių nėra ir negreitai jų bus. Kita kalba apie kelius sodininkų bendrijų teritorijose. Paprastai yra tik vienas kelias, vedantis į bendriją, o toliau likę tik šaligatviai, kuriais sodininkai privažiuoja savo automobiliais. Taigi kaip juos perimti ir ar galime juos vadinti keliais? Galiu pasakyti, kad įstatymą pakeitę politikai paleido nevaldomą džiną. Dabar reikia jį kažkaip sustabdyti, nes dabartinė padėtis nieko gero nežada.

Į frankenšteinus panašūs įstatymai

Romas Žilinskas, *Seimo narys*

Sodininkų bendrijos tampa gyvenvietėmis, todėl pernai ir nusprendėme, kad soduose esančius kelius turi perimti savivaldybės. Jos jau nebegali gudrauti – yra įstatymas ir jį privalu vykdyti. Neturi pinigų? Girdėjau savivaldybių norus iš valstybės gauti 50 mln. Lt papildomą finansavimą tiems keliams prižiūrėti. Ar jos atliko skaičiavimus? Tegul pradeda nuo pagrindinių kelių priežiūros, o kai juos sutvarkys, tada ir bus sprendžiama dėl papildomo finansavimo.

Kita bėda ta, kad matininkai siekia pasipelnyti atlikdami sodininkų bendrijų kelių kadastrinius matavimus. Apie tokius atvejus esu girdėjęs. Tačiau pirmiausia turime susitarti, kokia bus sodininkų bendrijų ateitis. Dabar tenka lopyti įvairius įstatymus, tačiau nematome bendro vaizdo. Deja, taisyti ir papildyti įstatymai tampa panašūs į frankenšteinus. Neseniai apie šią problemą kalbėjau su aplinkos ministru, tarėmės, kad galėtume nustatyti naują kategoriją, pavyzdžiui, sodininkų bendrijas pavadinti gyvenamaisiais sodais ir pertvarkyti visus sodininkų gyvenimą reglamentuojančius įstatymus.